

MAGYAR VÁROSTÖRTÉNETI ATLASZ 3.
HUNGARIAN ATLAS OF HISTORIC TOWNS NO. 3

SZEGED

Összeállította: Blazovich László, Balia-Nagy Judit, Horváth Ferenc, Kelemen Gábor, Kratochwill Mátyás,
Máté Zsolt, Szemerey Anna, Szerdahelyi Péterné és Takács Máté közreműködésével

By László Blazovich, Judit Balia-Nagy, Ferenc Horváth, Gábor Kelemen, Mátyás Kratochwill, Zsolt Máté
Anna Szemerey, Péterné Szerdahelyi and Máté Takács

A történeti topográfiai adattárat készítették:

Apró Ferenc, Berta Tibor, Blazovich László, Farkas Csaba, Horváth Ferenc, Kelemen Gábor,
Kormányos András, Kratochwill Mátyás, Petrovics István, Szerdahelyi Péterné, T. Knotik Márta, Takács Máté

The Historical-topographical Gazetteer was made by

Ferenc Apró, Tibor Berta, László Blazovich, Csaba Farkas, Ferenc Horváth, Gábor Kelemen,
András Kormányos, Mátyás Kratochwill, István Petrovics, Péterné Szerdahelyi, Márta T. Knotik, Máté Takács

Table of Contents

Preface	4
The Historical Topography of Szeged	
1 From the beginnings to the end of the Middle Ages (László Blazovich)	5
2 Szeged in the 16th-18th centuries (Zsolt Máté)	13
3 Topography of Szeged in the 19th century (Judit Balia-Nagy)	23
4 Topography of Szeged in the 20th century (Máté Takács)	38
5 The Szeged Castle (Ferenc Horváth)	54
Historical-topographical Gazetteer	
1 Name	65
2 Legal status	65
3 Proprietorial status	66
4 Municipal boundaries	66
5 Administrative location	67
6 Administrative divisions	68
7 Population	68
8 Streets	69
9 Religion	78
10 Cemeteries	80
11 Roadside crosses, statues, public memorials	82
12 Defence	83
13 Administration	87
14 Trades and commerce	88
15 Crafts and industrial production	90
16 Services and entertainment	110
17 Health	121
18 Education	126
19 Residential buildings of special status	129
20 Public utilities, water pumps, wells	138
21 Traffic	140
22 Natural features	142
23 Agriculture	143
24 Mines	144
25 Fishponds and fisheries	144
26 Mills	144
Bibliography and abbreviations (Péterné Szerdahelyi)	147
The Historical-topographical Gazetteer of Szeged	
A General Maps	
A.1.1 Base map drawn after the cadastral survey of 1841-44, inner area, 1:2500	
A.1.2 Base map drawn after the cadastral survey of 1841-44, wider area	
A.2.1 Szeged and its surroundings in the military survey I, 1:50 000	
A.2.2 Szeged and its surroundings in the military survey II, 1:50 000	
A.3.1 Szeged in the 11–14th centuries, 1:50 000	
A.3.2 The situation map drawn after the tithe record of 1522, 1:10 000	
A.3.3 The situation map drawn after the city map of 1713, 1:10 000	
A.3.4 Szeged and Újszeged at the end of the 18th century, 1:10 000	
A.3.5 Szeged's phase map of 1841-44/1850, 1:10 000	
A.3.6 The extension of the flood on 11th June 1879, 1:10 000	
A.3.7 The stratum map of Szeged's inner town in 1879	
A.3.8 Szeged's street grid in 1883, 1:10 000	
A.3.9 Szeged's phase map of 1841-44/2010, 1:10 000	
A.4.1 Szeged's topographical map, 2010, 1:10 000	
A.5.1 Aerial photograph of the city centre, 1:5000	

B Thematic maps

- B.1 Szeged's streets in 1522
- B.2 Socio-topographical map of Szeged, 16th century
- B.3 Szeged's altitude after the Great Flood, 1879
- B.4 Built-in and used lands, 1900/2010
- B.5 Residential areas of one-family houses, 1918/1945
- B.6 Changes of land use, 1900/2010
- B.7 Closed down and operating industrial plants, 1990/2010
- B.8 Gap-site constructions in the downtown area, 1945/2010
- B.9 The architectural character of the residential and mixed areas, 2010
- B.10 The protected architectural heritage of the historic town, 2010

C Reproductions, maps and views

- C.1 Military engineer surveys, maps
  - C.1.1 The Szeged Castle in 1552
  - C.1.2 The Szeged Castle and the Palánk in 1695
  - C.1.3 The Szeged Castle and the Palánk at the end of the 17th century
  - C.1.4 Szeged's town map of 1713
  - C.1.5 The survey of the Szeged Castle, 1751
  - C.1.6 The map of Szeged's outskirts 1841-1844/2014, 1:96 000
  - C.1.7 The situation plan of Szeged, 1850
  - C.1.8 The street grid of Szeged's inner town, 1879, 1:10 000
- C.2 Map reproductions
  - C.2.1 Szeged and its wider environs, 1834
  - C.2.2 The topographical map of Szeged designed for defence, 1848
  - C.2.3 Szeged City and the Tápé meadow, 1907, 1:96 000
- C.3 Reconstructions of historic states
  - C.3.1 The road system of the Great Plain in the 14-16th centuries
  - C.3.2 The Szeged Castle and its environs, ca. 1775
- C.4 Views
  - C.4.1 The Szeged Castle and the Palánk, 1709
  - C.4.2 Szeged in 1799
  - C.4.3 The Szeged's schools, 1820
  - C.4.4 Szeged viewed from the Banat, ca. 1830
  - C.4.5 The railway bridge on the Tisza, 1858
  - C.4.6 Life on the Tisza with the railway bridge in the 1870s
  - C.4.7 Photograph of the flood, 1880
  - C.4.8 Flood photograph with Upper Town, 1879
  - C.4.9 Flood photograph about Upper Town, 1879
  - C.4.10 The visit of Emperor Franz Joseph I in Szeged, 1879
  - C.4.11 The Church Square from the south, 1880
  - C.4.12 The Lower Town church and monastery, 1881
  - C.4.13 The towered school, 1800

Tartalomjegyzék

Előszó	4	B Tematikus térképek	
1. Szeged történeti helyrajza		B.1 Szeged utcái, 1522	
1. A kezdetektől a középkor végéig (Blazovich László)	5	B.2 Szeged szociál topográfiája, 16. század	
2. Szeged 16–18. százada (Máté Zsolt)	13	B.3 Szeged feltöltése a Nagyrávi után, 1879	
3. Szeged topográfiája a 19. században (Balia-Nagy Judit)	23	B.4 Beépült és felhasznált területek, 1900/2010	
4. Szeged topográfiája a 20. században (Takács Máté)	38	B.5 Családi házas telepek, 1918/1945	
5. A szegedi vár (Horváth Ferenc)	54	B.6 A területhasználat változása, 1900/2010	
Történeti topográfiai adattár		B.7 Megszűnt és működő üzemek, 1990/2010	
1. Nev	65	B.8 Foghíj beépítések a belvárosban 1945/2010	
2. Jogállás	65	B.9 Lakó és vegyes területek építészeti karaktere, 2010	
3. Birtokviszonyok	66	B.10 A történeti városrész védett építészeti öröksége, 2010	
4. Határok	66	C Reprodukciók, térképek, látképek	
5. Közigazgatási besorolás	67	C.1 Hadmérnöki felmérések, térképek	
6. Közigazgatási beosztás	68	C.1.1 Szeged vára 1552-ben	
7. Népesség	68	C.1.2 A szegedi Vár és Palánk 1695-ben	
8. Utak	69	C.1.3 A szegedi Vár és Palánk a 17. sz. végén	
9. Egyházak	78	C.1.4 Szeged várostérképe, 1713	
10. Temetők	80	C.1.5 A szegedi vár felmérése, 1751	
11. Út menti keresztek, szobrok, köztéri emlékek	82	C.1.6 Szeged külterülete 1841–1844/2014, 1:96 000	
12. Erdősétek	83	C.1.7 Szeged városának helyzetterve, 1850	
13. Igazgatási épületek	87	C.1.8 Szeged belterületi utcahálózata 1879, 1:10 000	
14. Kereskedelem	88	C.2 Térkép reprodukciók	
15. Kézműesség és ipari termelés	90	C.2.1 Szeged és tágabb környezete, 1834	
16. Szociálgazdaság és szórakozás	110	C.2.2 Szeged védelmi állapotára tervezett tájrajz, 1848	
17. Egészségügy	121	C.2.3 Szeged város és a tápéi rét, 1907, 1:96 000	
18. Oktatás	126	C.3 Történeti állapotok rekonstrukciói	
19. Különleges jogállású lakóépületek	129	C.3.1 Az Alföld 14–16. századi úthálózata	
20. Kézművek, vízvezetékek, kutak	138	C.3.2 A szegedi vár és környéke 1775 körül	
21. Közlekedés	140	C.4 Látképek	
22. Természeti képződmények	142	C.4.1 A szegedi vár és a Palánk, 1709	
23. Mezőgazdaság	143	C.4.2 Szeged 1799-ben	
24. Bányák	144	C.4.3 A szegedi oskolák, 1820	
25. Halastavak és halászhelyek	144	C.4.4 Szeged Bánát felől, 1830 körül	
26. Malmok	144	C.4.5 A vasúti híd a Tiszán, 1858	
Szakirodalom- és rövidítésjegyzék (Szerdahelyi Péterné)	147	C.4.6 Tiszai élet, a vasúti híddal, 1870-es évek	
Térképtáblák		C.4.7 Árvízi kép, 1880	
A. Általános térképek		C.4.8 Árvízi kép a Fölsővárossal, 1879	
A.1.1 Az 1841–44. évi kataszteri felmérés alapján szerkesztett térkép, belső terület, 1:2500		C.4.9 Árvízi kép Fölsővárosról, 1879	
A.1.2 Az 1841–44. évi kataszteri felmérés alapján szerkesztett térkép, tágabb terület		C.4.10 I. Ferenc József látogatása Szegeden, 1879	
A.2.1 Szeged és környéke az I. katonai felmérésen, 1:50 000		C.4.11 A templom tér dél felől, 1880	
A.2.2 Szeged és környéke a II. katonai felmérésen, 1:50 000		C.4.12 Az alsóvárosi templom és rendház, 1881	
A.3.1 Szeged a 11–14. században, 1:50 000		C.4.13 A Tornynos iskola, 1800	
A.3.2 Helyzetrajz az 1522-es tizedjegyzék alapján, 1:10 000			
A.3.3 Helyzetrajz az 1713. évi várostérkép alapján, 1:10 000			
A.3.4 Szeged és Újszeged a 18. század végén, 1:10 000			
A.3.5 Szeged fázistérképe 1841–44/1850, 1:10 000			
A.3.6 Az árvíz kiterjedése 1879. június 11., 1:10 000			
A.3.7 Szeged belterületének rétegterve 1879-ben			
A.3.8 Szeged utcahálózata 1883-ban, 1:10 000			
A.3.9 Szeged fázistérképe 1841–44/2010, 1:10 000			
A.4.1 Szeged topográfiai térképe, 2010 1:10 000			
A.5.1 A városközpont légi felvétele 1:5000			